

utredningen behandlar statens och kommunernas anställningspolitik i fråga om kriminalvårdens klientel. Beredningen anser, att de direkta hinder bör undanröjas som finns i författningar, instruktioner och reglementen mot anställande av straffade eller villkorligt dömda personer i statlig verksamhet, och föreslår att denna fråga snarast möjligt göres till föremål för särskild utredning. Beredningen uttalar också förhoppningen att statsmakterna skall finna anledning uttala sig till förmån för en mera positiv inställning än vad nu är fallet gent emot straffade eller villkorligt dömda personer som söker anställning inom den statliga verksamheten. Det skulle också vara av värde om fångvårdsstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen i förening kunde planera och stödja en opinionsbildande verksamhet i syfte att lättare infoga de straffade i arbetslivet över huvud taget. *Carl Holmberg.*

Meddelelser om fængselsvæsenet i Danmark i 1953

Af fuldmægtig i direktoratet for fængselsvæsenet
JØRGEN TORNØE

Med hensyn til pladsforholdene og belægningsforholdene i fængselsvæsenets anstalter i 1953 henvises til oplysningerne i omstående oversigt, der dels viser anstaltens kapacitet ved udgangen af 1953, dels bekræftet i begyndelsen og i slutningen af dette år.

Den samlede kapacitet ved årets udgang udgjorde 4.565.

Det samlede fangetal, der ved begyndelsen af året udgjorde 3.489 sank med 189 eller godt 5 % (i 1952 var nedgangen 464 eller ca. 11 %). Nedgangen faldt udelukkende på personer, der hensat til fuldbyrdelse, hvorimod der indenfor gruppen varetægtsfanger var tale om en lille stigning. Af de ved begyndelsen af 1953 hensiddende 104 landssvigerfanger blev 44 i årets løb løsladt efter betinget benådning, således at der ved udgangen af 1953 hensat 60 fanger af denne kategori.

Indenfor fængselsvæsenets anstalter under eet var der en vis pladsreserve. Den væsentligste del heraf fandtes dog således som i de nærmest foregående år i de anstalter, der er beregnet til korttidsfanger og varetægtsfanger.

Pladsforholdene i de statsfængsler og fængselsafdelinger, der anvendes til husning af langtidsfanger med straffe på fængsel i 5 måneder og derover, var periodevis vanskelige navnlig i de lukkede statsfængsler i Vridsløse og Nyborg.

Direktoratet for fængselsvæsenet modtog i årets løb 1739 anmeldelser fra arresthusene og Københavns fængsler af mandlige fæng-

selsfanger, der skulle afsone straf i statsfængsel (herunder fængselsafdelinger). Det var sammenlignet med året 1952 en nedgang fra 1878 eller med 139. Af de 1739 anmeldte mænd blev 1199 eller knap 70 % sorteret direkte til hel- eller halvåbne anstalter og 540 eller godt 30 % direkte til lukkede anstalter. Disse fordelingsprocenter svarer til fordelingsprocenterne i 1952. Herudover er der i årets løb overført et antal fængselsfanger fra de lukkede statsfængsler til de hel- og halvåbne anstalter. Det drejer sig dels om personer, der efter

Anstalterne	Kapa- citet	Belægning d. 31/12 1952			Belægning d. 31/12 1953		
	Normalt plads til d. 31/12 1953	Varetagt	Fuld- byrdelse	Ialt	Varetagt	Fuld- byrdelse	Ialt
Til anbringelse af langtidsfanger.							
<i>I. Fængselsfanger.</i>							
A. Lukkede anstalter.							
Statsfængslet i Vridsløselille	350	—	339	339	—	320	320
» » Nyborg	292	—	286	286	—	278	278
A. Ialt	642	—	625	625	—	598	598
B. Hel- og halvåbne anstalter.							
Statsfæng. på Kragsskovhede*)	422	—	303	303	—	241	241
» » Møgelkær	100	—	136	136	—	113	113
» ved Horserød**)	103	—	81	81	—	92	92
Fængselsannekset i Amstrup	50	—	55	55	—	52	52
Fængselsafd. på Kærshovedg.	60	—	60	60	—	57	57
» ved Nr. Snede	70	—	62	62	—	64	64
» Renbæk	92	—	84	84	—	82	82
» ved Tarm	50	—	43	43	—	39	39
B. ialt	947		824	824		740	740
Fængselsfanger ialt	1589		1449	1449		1338	1338
<i>II. Ungdomsfængselsfanger.</i>							
Ungd.fæng. på Søbysøgård (åben)	90	—	120	120	—	97	97
» i Nyborg (lukket)	100	—	65	65	—	76	76
Ungdomsfængselsfanger ialt	190		185	185		173	173
<i>III. Arbejdshusfanger.</i>							
Statens arbejdshus v. Sdr. Omme	300	—	243	243	—	221	221
<i>IV. Sikkerhedsforvarede.</i>							
Afdel. i statsfængslet i Horsens	92	—	50	50	—	39	39

(Fortsættes.)

Anstalterne	Kapa- citet		Belegning d. 31/12 1952			Belegning d. 31/12 1953		
	Normalt plads til d. 31/12 1953	Varetegt	Fuld- byrdelse	Ialt	Varetegt	Fuld- byrdelse	Ialt	
<i>V. Psykopatforv. og psykopatfængsel.</i> Psykopatanst. i Herstedv.***) (mænd)	170	—	179	179	—	183	183	
Psykopatforvaringsafdel. i stats- fængslet i Horsens (mænd)	200	—	188	188	—	196	196	
Psykopatforvaringsafdel. i stats- fængslet v. Horserød (kvinder)	24	—	7	7	—	12	12	
Psykop.forv. og psykop.fæng. ialt	394		374	374		391	391	
I + II + III + IV + V langtids- fanger ialt	2565	—	2301	2301	—	2162	2162	
Til anbringelse af korttidsfanger og varetægtsfanger.								
Københavns fængsler	700	273	224	497	272	206	478	
Arresthusene	1300	252	439	691	292	368	660	
Korttids- og varetægtsfanger ialt	2000	525	663	1188	564	574	1138	
Langtids- og korttidsfanger og varetægt ialt	4565	525	2964	3489	564	2736	3300	

*) Heri indbefattet den halvåbne Råbjerglejr med 70 pladser.

***) I belegningstallet er medregnet mandlige fanger i tuberkuloseafdelingen og i en mindre åben afdeling uden for hegnen. (Belegn. pr. 31/12 1953 henholdsvis 15 og 19).

****) I kapacitetstallet er medregnet afdelingen på Kastanienborg med 20 pladser.

straffens størrelse for så vidt godt kunne anbringes direkte i hel- og halvåbne anstalter (straffe indtil ca. 2 års fængsel), men som man af forsigtighedsgrunde (forbrydelsens karakter, psykisk egenart eller lign.) ikke har turdet overføre direkte fra arresthus til hel- og halvåbne anstalter, dels personer, der i lukkede anstalter har afsonet en væsentlig del af straffe over ca. 2 år.

Fordelingen af statsfængselsfangerne mellem de forskellige anstalter er iøvrigt foretaget på samme måde som i det foregående år. Fængselsfanger, der er fundet egnede til direkte anbringelse i hel- og halvåbne anstalter, er for yngre recidivisters vedkommende anbragt i statsfængslet på Møgelkær og for ældre recidivisters vedkommende i statsfængslet på Kragshovede eller i fængselsannekset i Amstrup. De førstegangsstraffede, der er fundet egnede til friere anbringelse, er for de unges vedkommende anbragt i fængselsafdelingen i Renbæk og ved Nr. Snede og for de ældres vedkommende i fængselsafdelin-

gerne ved Tarm og på Kærshovedgård samt i den helåbne Raabjerglejr under statsfængslet på Kragsskovhede. I en lille helåben mandsafdeling i statsfængslet ved Horserød blev anbragt fængselsfanger med straffe på 5—8 måneder fra sjællandske politikredse. Fordelingen af mandlige fængselsfanger mellem de 2 lukkede statsfængsler i Vridsløselille og i Nyborg er som hidtil foretaget på den måde, at de ældste fanger er anbragt i Vridsløselille og de yngste i Nyborg. Herfra er der inidlertid i justitsministeriets cirkulærskrivelse af 27. februar 1953 gjort undtagelse, såfremt det drejer sig om visse farlige domfældte, der skal afsone langvarige fængselsstraffe. Disse vil normalt uanset alder blive anbragt i statsfængslet i Vridsløselille. Som farlige fanger forstås i denne henseende domfældte, der har gjort sig skyldig i alvorlige drabs-, volds- eller sædelighedsforbrydelser, og som formodes at ville søge at gennemføre undvigelse, alt for så vidt det må antages, at de på fri fod vil frembyde en fare for at begå nye alvorlige forbrydelser.

De ved udgangen af 1953 tilbageværende landssvigerfanger var for kvindernes vedkommende — det drejede sig om 2 — anbragt i statsfængslet ved Horserød (kvindefængsel) og for mændenes vedkommende i statsfængslet i Vridsløselille (28) og i fængselsafdelingen på Kærshovedgård (30).

Indenfor særanstalterne (ungdomsfængsel, arbejds hus, sikkerhedsforvaring, psykopatfængsel og psykopatforvaring) var pladsforholdene gennemgående gode. Der savnedes dog indenfor ungdomsfængselsinstitutionen yderligere plads til anbringelse af ungdomsfængselsfanger, der var egnet til anbringelse under friere forhold, således at det i hele perioden var nødvendigt at opretholde et større fangebelæg end ønskeligt i det lukkede ungdomsfængsel i Nyborg, ligesom der vedblivende var et overbelæg på Søbysøgård.

Om indsættelserne og løsladelserne i 1953 fra særanstalterne omfattende ungdomsfængsel, arbejds hus, sikkerhedsforvaring, psykopatforvaring, psykopatfængsel og helbredelsesanstalt for drankere kan følgende oplyses (i parentes er angivet de tilsvarende tal for 1952):

I ungdomsfængsel blev der indsat 73 (84) mænd efter dom. 52 (45) mænd blev genindsat på grund af overtrædelse af vilkårene for løsladelse på prøve og 0 (1) på grund af overtrædelse af vilkårene for betinget benådning. 137 (130) blev løsladt på prøve og 7 (7) efter endt strafudståelse. Antallet af ungdomsfængselsfanger sank fra 185 (203) ved årets begyndelse til 173 ved årets udgang.

I arbejds huset blev der indsat 50 (69) mænd efter dom og 14 (25) mænd efter genindsættelse på grund af overtrædelse af vilkårene for løsladelse på prøve. 45 (88) blev løsladt på prøve, og 33 (30) blev løsladt uden vilkår. 1 (1) døde i anstalten, og 6 (10) overførtes til anden anstalt som følge af ny domfældelse (navnlig til psykopatforvaring i anledning af forbrydelser begået efter undvigelse). Antallet af undvigelser udgjorde 51 (29). Der blev i årets løb foretaget 158 (207) orlovsrejser. I 14 (11) tilfælde udeblev fangerne fra orlov. Antallet af

mandlige arbejdsdshusfanger sank fra 243 (278) ved årets begyndelse til 221 ved årets udgang. En kvindelig arbejdsdshusfange, der hensad i straffelejren i Horsørød ved årets begyndelse, blev løsladt i årets løb.

I sikkerhedsforvaringsafdelingen for mænd i statsfængslet i Horsens udgjorde antallet af indsættelser 1 (6) efter dom og 1 (6) efter genindsættelse på grund af overtrædelse af vilkårene for løsladelse på prøve 11 (17) blev løsladt på prøve, 0 (1) blev benådet og 0 (1) døde i anstalten. 2 fanger blev overført til arbejdsdshus, efter at de de pågældende ved Østre landsret overgæede domme til sikkerhedsforvaring af højesteret var ændret til arbejdsdshus. Som følge af det forholdsvise store antal løsladelser og den lille tilgang af nye fanger faldt belæget i sikkerhedsforvaringsafdelingen fra 50 (57) ved årets begyndelse til 39 ved årets udgang.

Antallet af indsættelser i psykopatanstalterne var i 1953 151 (168), heraf 93 (113) nyindsættelser og 58 (55) genindsættelser. Af disse personer var henholdsvis 8 (1), 2 (1) og 6 (0) kvinder. Antallet af prøveudskrivninger udgjorde 127 (144), heraf 124 (131) mænd og 3 (13) kvinder. 23, heraf 5 kvinder, (36), der tidligere var prøveudskrevet, blev endeligt udskrevet. Antallet af kastrationer og sterilisationer udgjorde henholdsvis 9 (11) og 2 (3). Antallet af forvarede i psykopatanstalterne steg fra 364, heraf 357 mænd og 7 kvinder, ved årets begyndelse til 384, heraf 372 mænd og 12 kvinder, ved årets udgang.

I psykopatfængsel blev der i 1953 indsat 17 (21) mænd efter dom, medens 1 (0) blev genindsat på grund af overtrædelse af prøveløsladelsesvilkår. 16 (18) mænd blev løsladt på prøve, 1 (4) mand blev benådet og 4 (0) mænd blev endelig løsladt. Antallet af mandlige psykopatfængselsfanger sank fra 10 (13) ved årets begyndelse til 7 ved årets slutning. Der hensad ikke kvinder i psykopatfængsel i 1953.

I fængselsvæsenets psykiatriske observationsafdeling i Herstedvester var belæget hele året normalt 10—15 mandlige fanger. 24 (24) fanger af forskellig kategori blev indlagt på afdelingen i årets løb. 21 (32) observander blev udskrevet fra afdelingen, heraf 10 (13) til den anstalt, hvorfra de var indlagt, 1 (3) til anden under fængselsvæsenet hørende anstalt og 10 (14) blev løsladt direkte fra afdelingen, heraf 9 på prøve og 1 endeligt.

I statens helbredelsesanstalt for drankere på Fano indsattes 23 (15) mænd. Antallet af udskrivninger udgjorde 20 (20), heraf 14 (14) på prøve, 5 (2) ved maksimaltidens udløb og 0 (3) inden maksimaltidens udløb. Belæget i helbredelsesanstalten sank fra 15 (20) ved årets begyndelse til 13 ved årets udgang.

Af bestemmelser af mere almindelig karakter fra 1953 kan fremhæves følgende:

Da det undertiden var forekommet, at prøveudskrevne psykopatforvarede, der midlertidigt var kommet i vanskeligheder, ikke kunne anbringes hensigtsmæssigt, når de af særlige grunde var uegnede til

anbringelse på de almindelige optagelseshjem, bemyndigedes overlægen ved psykopatanstalterne i skrivelse af 3. juni 1953 til i sådanne tilfælde at anbringe de pågældende for en kortere periode på den åbne psykopatforvaringsafdeling på »Kastanienborg«. Anbringelsen kan kun ske med den pågældendes samtykke. Der udbetales under opholdet sædvanlig arbejdsdusør.

Efterhånden som mekaniseringen af landbrugsarbejde skrider frem, er det af væsentlig betydning for fanger, der efter løsladelsen skal beskæftiges ved landbrugsarbejde, at de er i besiddelse af førerbevis til traktor. I skrivelse af 24. juni 1953 har direktoratet derfor bemyndiget inspektorerne til efter afgørelse i det enkelte tilfælde at yde fanger, der er beskæftiget ved anstaltens landbrug, undervisning i traktorføring med henblik på erhvervelse af førerbevis til langsomtgående traktor for så vidt erhvervelse af førerbevis vil være af væsentlig betydning for den pågældende i hans fremtidige erhverv. Undervisningen forestås af anstaltens personale og med anvendelse af anstaltens traktorer. Fangerne betaler halvdelen af udgiften og anstalten den anden halvdel.

Efter at den i den tidligere valglov af 9. juni 1948 indeholdte bestemmelse om tab af valgret for visse straffede personer var bortfaldet ved loven af 31. marts 1953 om valgret til folketinget, kunne det forventes, at der af nogle fanger ville blive rejst spørgsmål om at udøve valgret til folketinget. Som følge heraf blev det i direktoratets cirkulærskrivelse af 8. september 1953 udtalt, at frihedsberøvelsen medfører, at fangerne ikke vil kunne udøve valgret. Der henvistes til, at stemmeafgivning skal foregå i de af vedkommende kommunalbestyrelse anviste lokaler eller i visse tilfælde på folkeregistret, medens den ikke kan foregå i anstalten, og at der på grund af praktiske vanskeligheder ikke kan gives fanger adgang til med eller uden ledsagelse at forlade anstalten for at afgive stemme på valgstederne. Det udtaltes endvidere, at ansøgninger fra fanger om strafafbrydelse for at deltage i stemmeafgivning ikke kunne forventes imødekommet.

Efter udfærdigelsen af den nye grundlov af 5. juni 1953 rejste en sikkerhedsforvaringsfange spørgsmål om at få fængselsnævnets afgørelse af 15. september 1953, hvorefter han ikke ville være at løslade på prøve den 3. november 1953, til hvilket tidspunkt han havde hensiddet 6 år i sikkerhedsforvaringsanstalten, forelagt for en domstol i medfør af grundlovens § 71, stk. 6. Det meddeltes den pågældende, at fængselsnævnets afgørelser ifølge lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov § 12, stk. 3, er endelige, og at den pågældende efter justitsministeriets formening ikke i medfør af grundlovens § 71, stk. 6, kunne forlange spørgsmålet om ændring af nævnets afgørelse indbragt for en domstol.

I fortsættelse af de i 1946, 1948 og 1950 afholdte fængselsmøder, afholdtes i dagene fra den 19. til den 24. januar 1953 fængselsvæsenets 4. kursus på Nyborg Strand med deltagelse af ca. 150 fængselsfolk repræsenterende alle grupper indenfor fængselsvæsenet. Der blev

holdt en række foredrag med efterfølgende diskussioner. Således talte fængselsdirektør H. Tetens om fængselsvæsenet i U.S.A., tidligere fængselslæge ved statsfængslet i Vridsløselille, professor E. Godtfredsen, om træk fra fængselsvæsenets historie og chefen for fængselsvæsenets arbejdsdrift, C. Aude-Hansen om »Disciplin«. Indimellem foredragene afholdtes gruppemøder, hvor man drøftede, hvilke muligheder man har for at bidrage til de i anstalterne indsatte genindpasning i samfundet, og hvilke forbedringer der kunne ønskes. Som afslutning på gruppemøderne fandt der en rundbordssamtale sted om gruppeforhandlingsemnet.

I 1953 blev der truffet aftale mellem fængselsstyrelserne i Sverige, Norge, Finland og Danmark om fremtidig etablering af en udveksling af fængselstjenestemænd mellem de 4 lande. Den første udveksling fandt for Danmarks vedkommende sted samme år, idet 2 fængselsfolk i 30 dage aflagde besøg og fulgte tjenesten i nogle norske anstalter. Samme år besøgte 2 norske fængselsfolk danske anstalter.

På fængselsvæsenets betjentskole i København har 112 honorarlønnede fængselsbetjente og fængselsbetjentaspiranter og 32 overbetjente gennemgået kursus af ca. 3 måneders varighed. 48 værk mestre har deltaget i 14 dages kursus.

Jørgen Tornøe.

Socialt Forsvar's Program.

Præsidiet for Société Internationale de Défense Sociale har fundet det ønskeligt at udsende en programerklæring. Man har i denne erklæring villet sammenfatte de punkter, som alle organisationens medlemmer ville kunne tiltræde, og som kunne danne grundlag for nye medlemmers tilslutning til organisationen. Man er klar over, at enkelte medlemmer, også indenfor præsidiet, er tilhængere af et videregående program i retning af afskaffelse eller tilbagetrængning af egentlige strafforanstaltninger. Men sådanne videregående synspunkter er individuelle og ikke bindende for organisationen. På den anden side understreges medlemmernes frie adgang til at hævde et videregående program end det nu udsendte, derved at dette udtrykkelig betegnes som et minimumsprogram.

Programerklæringen hviler på et udkast, der er udarbejdet af Marc Ancel (Frankrig), Stephan Hurwitz (Danmark) og Ivar Strahl (Sverige).

Programmet, der med indledende bemærkninger nu er blevet offentliggjort i Revue Internationale de Défense Sociale 1954, h. 3—4, er sålydende:

I *Bevægelsens grundprincipper.*

1. Kriminalitetens bekæmpelse bør anerkendes som en af de vigtigste opgaver, der påhviler samfundet.